

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De President van de Algemene Rekenkamer
De heer drs. A.P. Visser
Postbus 20015
2500 EA DEN HAAG

**Directie Financieel
Economische Zaken**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum

Betreft Bestuurlijke reactie op het concept Rapport bij het Jaarverslag 2019
van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Ons kenmerk
FEZ / 20116937

Uw kenmerk
20001902 R

Geachte heer Visser,

Met belangstelling heb ik kennis genomen van uw Rapport bij het Jaarverslag (RJV) 2019, waarop ik hieronder reageer, mede namens de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Ik wil mijn dank uitspreken voor de constructieve en prettige wijze van samenwerking.

Subsidiebeheer Kerndepartement

Ik ben verheugd dat u aangeeft dat EZK het afgelopen jaar belangrijke maatregelen doorgevoerd heeft om de subsidieprocessen te verbeteren. De aandachtspunten die u noemt neem ik mee in de verdere verbetering.

Reviewbeleid

U geeft aan dat de intensivering van het reviewbeleid een aanzienlijke verbetering is. U beveelt daarbij aan om op basis van de reviewbevindingen van de Auditdienst Rijk (ADR) te evalueren wat de impact is van de geconstateerde tekortkomingen voor andere subsidieverantwoordingen van de desbetreffende subsidieontvanger, het accountantskantoor en/of subsidieregelingen en de uitkomsten uit deze evaluatie (zichtbaar) te gebruiken als input bij de selectie van de risicogerichte reviews in het komende jaar. Deze aanbeveling neem ik over door de uitkomsten van de evaluatie te bespreken in periodieke overleggen met betrokken partijen binnen EZK. Daarnaast zal ik de uitkomsten van de evaluatie betrekken bij de jaarlijkse selectie van reviews. Voorts zal ik de tijdige afwikkeling monitoren in periodieke overleggen met betrokken partijen binnen EZK.

Dossiervorming en subsidievoorwaarden

U geeft aan dat er een stijgende lijn is in de dossiervorming binnen het kerndepartement, maar dat de dossiervorming op onderdelen nog kan worden verbeterd, met name ten behoeve van de eindafrekeningen. Ik ben het met u eens dat de vindbaarheid van stukken en de (financiële) onderbouwing van de eindafrekeningen verder kan worden verbeterd. Hiervoor zijn heldere subsidievoorwaarden van belang en ook dat tussentijds de vinger aan de pols wordt gehouden dat de voorwaarden worden nageleefd. Ik zal hiervoor een leidraad laten opstellen voor de verlening, uitvoering en vaststelling van subsidies, met heldere afspraken over de dossiervorming. Daarnaast zal ik laten investeren in de kennis van de medewerkers op de juridische, fiscale en financiële aspecten

van de subsidieverlening, zodat de kwaliteit van de subsidieverleningen en vaststellingen verder wordt verbeterd.

Ons kenmerk
FEZ / 20116937

Doorschuiven middelen naar volgend jaar

U beveelt aan om, los van de jaarlijkse subsidies aan instellingen, projectsubsidies administratief apart bij te houden. Dit betreft veelal instellingen die een jaarlijkse bijdrage ontvangen voor wettelijke taken. Per geval zal op basis van de wettelijke kaders en het doel van de subsidie zorgvuldig afgewogen worden of een separate administratie en verantwoording mogelijk is.

Daarnaast beveelt u aan om afspraken te maken over hoe en wanneer wordt gerapporteerd over overschotten bij subsidies die jaarlijks worden verstrekt. Indien het op basis van de regelgeving om reden van administratieve doelmatigheid is toegestaan om een overschot niet terug te vorderen, verrekent EZK dit met een jaar later. Als verrekening niet is toegestaan dan wordt de subsidie lager vastgesteld en indien relevant een vordering ingesteld. Ik zal bezien welke mogelijkheden er zijn om afspraken te maken over de rapportage van deze overschotten door begunstigden.

Subsidiebeheer Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl)

Ik ben verheugd dat u constateert dat er voor het subsidiebeheer het afgelopen jaar belangrijke maatregelen zijn genomen. De aanbevelingen die u noemt neem ik mee in de verdere professionalisering van de onderscheiden processen. Tevens zeg ik toe de effectiviteit van de ingezette maatregelen (gebruik controleverklaringen, dossiervorming en Integrale Kosten Systematiek (IKS)) te monitoren.

Gebruik van controleverklaringen en dossiervorming

U constateert dat er in 2019 veel verbetermaatregelen zijn doorgevoerd bij het subsidiebeheer. Er is een nieuwe werkwijze ontwikkeld, medewerkers hebben trainingen gehad over de te volgen werkwijze en centraal worden alle inhoudelijke vragen over de controleverklaringen beantwoord door een daarin gespecialiseerd Taakteam Accountancy. Ik heb er vertrouwen in dat de effecten van de doorgevoerde verbetermaatregelen in 2020 zichtbaar zullen worden.

Onderbouwing subsidievestigingen SDE

Uw aanbeveling neem ik ter harte. Ten aanzien van de SDE-subsidievestigingen werk ik met RVO.nl en CertiQ aan een nadere onderbouwing voor de periode 2017 en 2018 waarin voor sommige producenten het meetprotocol verlopen was. In het RJV 2019 is aangegeven dat ook voor een deel van 2019 is gebleken dat Garanties van Oorsprong (GVO's) zijn verstrekt aan producenten met installaties zonder een geldig meetprotocol. Ik heb echter van CertiQ een assurance verklaring ontvangen waarin op basis van een controle met een deelwaarneming is geconcludeerd dat er geen GVO's zijn verstrekt waarbij het meetprotocol is verlopen. Dit betreft het eerste deel van 2019 waarbij er bij CertiQ nog sprake was van een handmatige controle omdat de automatisering hiervoor pas halverwege 2019 gereed was. Omdat door CertiQ geen resultaten van een integrale controle zijn opgeleverd kan door mij niet met zekerheid worden gesteld dat de handmatige controle volledig heeft gefunctioneerd. Er zijn over 2019 in

ieder geval geen gevallen bekend geworden waarbij GvO's zijn verstrekt zonder een geldig meetprotocol. Ik kan tevens meegeven dat de geautomatiseerde controle door CertiQ inmiddels is geïmplementeerd en dat er geen nieuwe gevallen van GvO's zonder meetprotocol meer verwacht worden.

Toepassing van de Integrale Kosten Systematiek

Beide aanbevelingen voor IKS neem ik over. Het monitoren van de effectiviteit van de ingezette maatregelen is een standaard werkwijze. In het herziene controleprotocol is opgenomen dat de accountant de individuele beschikking tot subsidieverlening en de wijzigingen daarin als toetsingskader moet hanteren.

Vergoeding NAM

Met betrekking tot de vergoeding aan NAM doet u vier aanbevelingen, waarop ik hierna reageer:

Gebruik maken van recent gewijzigde wet- en regelgeving om medewerking van ondernemingen in gasgebouw bij vermindering gaswinning Groningenveld te waarborgen

Ik maak zoveel mogelijk gebruik van mijn publiekrechtelijke bevoegdheden om de gaswinning in Groningen te verminderen. De samenwerking in het gasgebouw is sinds de aanvang in 1963 echter privaatrechtelijk vorm gegeven. Ten tijde van de onderhandelingen over het Interim Akkoord was er geen mogelijkheid om van die lijn af te wijken. De voorhanden publiekrechtelijke middelen waren en zijn namelijk niet toereikend om de door Gasunie Transport Services (GTS) voorgestelde maatregelen eenzijdig op te leggen aan de overige gasgebouw partners. In het Akkoord op Hoofdlijnen (2018) heb ik met Shell en ExxonMobil privaatrechtelijke afspraken gemaakt over de wijze waarop de winning uit het Groningenveld wordt afgebouwd. Deze afspraken behelsden onder andere de verplichting om te goeder trouw met Shell en ExxonMobil in overleg te treden over de balans van die privaatrechtelijke afspraken indien de afbouw van de gaswinning uit het Groningenveld sneller zou gaan dan voorzien in 2018.

In het definitief akkoord met Shell en Exxon afspraken maken over prestatieverplichtingen in relatie tot definitieve vergoeding

Ik ben momenteel in onderhandeling met Shell en ExxonMobil over een definitief akkoord (het Addendum), waarin ik ook afspraken zal maken over de voorwaarden waaronder een definitieve vergoeding betaald zal worden. Het Addendum zal, net als het Interim Akkoord, duidelijke en afdwingbare afspraken bevatten over de afbouw van de gaswinning en de uitvoering van de door GTS voorgestelde maatregelen om tot die versnelde afbouw te komen. De kern van de afspraken in het Addendum zal de definitieve sluiting van het Groningenveld zijn.

Zorgen voor duidelijke grondslag voor betaling definitieve vergoeding en dat betaling vergoeding door Staat voldoet aan publiekrechtelijke wet- en regelgeving

Voor de onderhandelingen over een definitieve vergoeding geldt dat ik bij een eventuele afspraak over betaling aan NAM dit expliciet in de overeenkomst zal opnemen. Afhankelijk van de voorwaarden waaronder een eventuele betaling onder het definitieve akkoord plaats zal vinden, zal ik daar waar vereist het publiekrecht toepassen. In het Interim Akkoord heb ik met Shell en ExxonMobil

afgesproken dat NAM een voorlopige vergoeding van € 90 mln netto krijgt. Vanwege noodzaak om snel tot een Interim Akkoord te komen is de wijze waarop aan NAM betaald zou worden pas na het sluiten van het Interim Akkoord definitief uitgewerkt, dit na overleg met de Belastingdienst (zie hierna).

In overleg gaan met Belastingdienst over afdrachtensystematiek van toepassing op definitieve vergoeding en over btw-berekening

Bij transacties met fiscale implicaties binnen het gasgebouw vindt overleg plaats met Belastingdienst. Dit heb ik gedaan bij de brutering van het voorlopige bedrag uit het Interim Akkoord en zal dit ook weer doen bij het definitieve akkoord met Shell en ExxonMobil.

Tenslotte wil ik benadrukken dat het om de betaling van een voorlopig bedrag gaat, dat zal worden verrekend bij het sluiten van een definitieve overeenkomst met Shell en ExxonMobil. Op het moment van schrijven van deze reactie ben ik in nog in gesprek met Shell en ExxonMobil over definitieve afspraken betreffende de beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld. Het kan daarom gebeuren dat deze reactie op het moment van publiceren achterhaald is omdat er dan meer duidelijkheid zal zijn over de gesprekken met Shell en ExxonMobil.

Stuwmeerregeling

Ik heb kennis genomen van uw reactie op en constatering bij de stand van zaken van de per 1 januari 2020 gesloten stuwmeerregeling. Deze regeling was inderdaad een maatregel die niet op basis van de huidige betaalovereenkomst met NAM kan worden verhaald op NAM. EZK heeft, net als overige kosten van de afhandeling van fysieke schade aan gebouwen en werken die conform het Besluit Mijnbouwschade Groningen zijn gemaakt, deze kosten voorgeschoten.

Met NAM ben ik inmiddels in gesprek over de vergoeding van de kosten van de stuwmeerregeling door NAM. Hierbij ben ik van mening dat de vorm die de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) aan de stuwmeerregeling heeft gegeven van dien aard is dat het verhaal van de kosten mogelijk is. Dit omdat aannemelijk is dat de aanvragen om schadevergoeding, naar aanleiding waarvan een vergoeding is uitgekeerd op grond van de stuwmeerregeling, schade betreft die het gevolg is van bodembeweging als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag bij Norg. Hiervoor is NAM op grond van het civiele aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht aansprakelijk.

Informatiebeveiliging

Ik ben blij met uw constatering dat er een aantoonbare positieve beweging is gerealiseerd op alle aandachtsgebieden binnen informatiebeveiliging door middel van het inrichten van risicomanagement en centrale sturing. In het afgelopen jaar zijn veel stappen gezet om risico- en incidentmanagement verder vorm te geven en in te bedden in onze organisaties. Ik ben voornemens hier mee door te gaan in 2020 en neem uw aanbeveling omtrent escalatiemanagement hierin mee. In 2020 worden de escalatieprocessen rondom incidenten opnieuw beschreven en geformaliseerd met de herziening van het informatiebeveiligingsbeleid. Deze

herziening vergt nadere afstemming over definities van incidenten en onderlinge escalatieprocedures tussen onze organisatieonderdelen. Deze acties worden, onder andere op basis van uw constatering, geprioriteerd om de uitvoering hiervan te waarborgen.

Toepassing fraudebeleid

Het is goed om te lezen dat u de door de Fraudesectie ingezette professionalisering herkent. U constateert dat het fraudebeleid op een effectieve wijze wordt uitgevoerd. In het RJV 2019 worden aanbevelingen gedaan om deze effectiviteit nog verder te verbeteren. Enerzijds door een meer volledige registratie van terugvorderingen als gevolg van uitgevoerde fraudeonderzoeken en aanscherping van fraudebeheersing door betere registratie. Anderzijds door de oppakkans van aangiftes door het Openbaar Ministerie (OM) te vergroten. Ik zal de registratie verder completeren en zal onderzoeken hoe dit de fraudebeheersing positief kan beïnvloeden.

De tweede aanbeveling roept op tot verhogen van de oppakkans van aangiften na een fraudeonderzoek. Ik ben daarbij natuurlijk afhankelijk van de keuzes die het OM maakt. Na een aangifte zal RVO.nl uiteraard zoveel als mogelijk ondersteuning bieden aan het OM. In 2020 zal ik, eventueel in afstemming met het OM, een onderzoek starten hoe de effectiviteit, in de zin van oppakkans van aangiftes, de fraudebestrijding kan vergroten.

Autorisatiebeheer EBS Oracle

U beveelt aan om de noodzakelijke voorwaarden voor het autorisatiebeheer op orde te brengen. Uw aanbeveling om in ieder geval de gesignaleerde tekortkomingen op te lossen neem ik over door een autorisatiematrix op te stellen waarin de noodzakelijke rechten voor de beheerders staan en een risicoanalyse op het niet naleven van normen. Verder zal er aandacht worden besteed aan de administraties van accounts.

Grip op veroudering van ICT-systemen

Voor wat betreft de toekomstbestendigheid van het ICT-landschap van EZK onderschrijf ik uw conclusies en aanbevelingen. Om inzicht te krijgen in welke ICT-systemen verouderd zijn, is binnen het ministerie recentelijk een specifieke aanpak ontwikkeld en getest in het LNV-beleidsdomein 'mest'. Deze aanpak zal conform uw aanbevelingen verder worden uitgerold en geëvalueerd. Het bestaande applicatieregister zal verder worden uitgebreid om meer inzicht te geven in de levenscyclus, kosten en risico's met betrekking tot deze applicaties.

Elektrisch rijden – infrastructuur

Transparantie prijzen

Ik heb kennis genomen van uw aanbevelingen ten aanzien van betrouwbare en transparante prijzen bij laadpalen. Ik onderschrijf het belang van transparant weergegeven prijzen op of bij laadpalen. De staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) deelt deze visie en reageert namens het kabinet op deze aanbeveling.

Betrouwbaarheid aantal kWh

Meetinstrumenten die worden ingezet voor het laden van auto's moeten voldoen aan de eisen van de Metrologiewet, zowel bij plaatsing als later wanneer ze in gebruik zijn genomen. Het toezicht op deze meters is belegd bij Agentschap Telecom (AT) en er is dus geen sprake van onduidelijkheid wie er toeziet op de betrouwbaarheid van de meters, zoals figuur 9 uit het RJV 2019 lijkt te suggereren.

Het is de primaire verantwoordelijkheid van de eigenaar van het meetinstrument om te zorgen dat het meetinstrument aan de eisen van de Metrologiewet blijft voldoen. Het is op dit moment onduidelijk hoe marktpartijen aan deze verantwoordelijkheid invulling geven. Wel hebben de bij branchevereniging eViolin aangesloten laadpaalexploitanten in hun interne gedragscode afgesproken dat indien het aantal kWh wordt gemeten, dit zo mogelijk dient te geschieden met daarvoor wettelijk goedgekeurde meters.

AT voert in 2020 een thematisch onderzoek uit, waarbij specifiek de aandacht uitgaat naar de betrouwbaarheid van kWh-meters in laadpalen en de inzichtelijkheid voor de klant van de hoeveelheid geleverde energie. Naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek zal ik bezien of er maatregelen genomen moeten worden om te zorgen dat kWh-meters in laadpalen aan de eisen van de Metrologiewet blijven voldoen en zo ja, welke maatregelen daarvoor in aanmerking komen.

Toezicht op veiligheidseisen laadpalen

Ik heb kennis genomen van uw aanbeveling ten aanzien van veiligheidseisen voor laadpalen. De staatssecretaris van I&W reageert namens het kabinet op deze aanbeveling.

Hoogachtend,

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat